

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจภาษาที่ใช้พูดในเขตจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสโดยใช้เกณฑ์การกระจายศัพท์เพื่อนำผลที่ได้มาทำแผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส การดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลคำศัพท์ภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นตากใบ ที่อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาคัดเลือกหน่วยย่อย เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลทางไวยากรณ์ จำนวน 50 หน่วยย่อย

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังจุดเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาประจำตำบลทุกตำบลในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส รวมทั้งสิ้น 188 โรงเรียน โดยให้อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้น 6 เดือน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.62 ของจุดเก็บข้อมูลทั้งหมด

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลคำศัพท์ที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ศัพท์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ตัดหน่วยย่อยที่ 50 "ปู่" ออก แล้วแสดงการกระจายศัพท์ของทั้ง 49 หน่วยย่อยลงในแผนที่แสดงการกระจายศัพท์ โดยใช้แผนที่ 1 แผ่นต่อ 1 หน่วยย่อย จากนั้นตัดเส้นการใช้ภาษาของแต่ละตำบลตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นซึ่งทำให้สามารถแบ่งประเภทของตำบลตามการใช้ภาษาออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ตำบลที่ใช้ภาษาเดียว คือ ภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป หรือภาษาไทยถิ่นตากใบ อย่างใดอย่างหนึ่ง ตำบลที่ใช้สองภาษา คือ ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยถิ่นตากใบ และ ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปและภาษาไทยถิ่นตากใบ ตำบลที่ใช้สามภาษา คือ ภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นตากใบ

จากนั้นจึงนำผลการตัดสิน มาแสดงในแผนที่แสดงการตัดสินการใช้ภาษาของตำบล (ภาพที่ 53) ซึ่งจากแผนที่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าบริเวณที่ใช้ภาษาหรือในงานวิจัยนี้เรียกว่า "พื้นที่ภาษา" ของภาษาต่าง ๆ ที่ใช้พูดกันในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส แบ่งออกได้เป็น 7 พื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่ภาษาเดียว มี 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ภาษามลายูถิ่น มีอาณาบริเวณครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานี

และนราธิวาส พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ได้แก่พื้นที่ 2 ตำบลในจังหวัดปัตตานี คือ ตำบลมะกรูด อำเภอโคกกรุข และ ตำบลแม่ลาน กิ่งอำเภอแม่ลาน และพื้นที่ภาษาไทยถิ่นตากใบ ได้แก่พื้นที่ 3 ตำบลในจังหวัดนราธิวาส คือ ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ ตำบลสโหรงบาดิ อำเภอสโหรงบาดิ และตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน

พื้นที่ 2 ภาษา มี 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ได้แก่ พื้นที่ใน 3 อำเภอของจังหวัดปัตตานี คือ ทุกตำบลในอำเภอโคกกรุข ทุกตำบลในกิ่งอำเภอแม่ลาน และ 2 ตำบลในอำเภอหนองจิก คือ ตำบลบ่อทองและตำบลตุง กับ พื้นที่ใน 5 ตำบลของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ตำบลเรือเสาะออก อำเภอเรือเสาะ ตำบลต้นหยงมีส อำเภอระแงะ ตำบลสุโหรงบก-ลก อำเภอสุโหรงบก-ลก ตำบลเกียรและตำบลมาริมง อำเภอสุคิริน พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นตากใบ ในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ พื้นที่ 4 ตำบลในอำเภอตากใบ คือตำบลพรวัน ตำบลศาลาใหม่ ตำบลเจ๊ะเห และ ตำบลบางขุนทอง และ 3 ตำบลในอำเภอเมือง คือ ตำบลกะลุวอ ตำบลลำภู และ ตำบลโคกเคียน ส่วนในจังหวัดปัตตานี ได้แก่ พื้นที่ 2 ตำบล คือ ตำบลตะลุบัน อำเภอสาบบุรี กับตำบลไม้แก่น กิ่งอำเภอไม้แก่น พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปกับภาษาไทยถิ่นตากใบ ได้แก่ พื้นที่ 2 ตำบล ในอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี คือ ตำบลดอน และตำบลคอกกระบือ

พื้นที่ 3 ภาษา มี 1 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ภาษามลายูถิ่น กับ ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นตากใบ ในจังหวัดปัตตานี ได้แก่ พื้นที่ 3 ตำบล ในอำเภอปะนาเระ คือ ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านนอก และตำบลควน และ 2 ตำบลในอำเภอสาบบุรี คือ ตำบลทุ่งคล้าและตำบลแป้น ส่วนในจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ พื้นที่ 1 ตำบล คือ ตำบลกาหลง อำเภอศรีสาคร

หลังจากกำหนดพื้นที่ภาษาของภาษาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการกำหนดพื้นที่ภาษาดังกล่าว มาแสดงการกระจายของภาษาไว้ใน "แผนที่ภาษา (Language Map)" (ภาพที่ 54)

อภิปรายผล

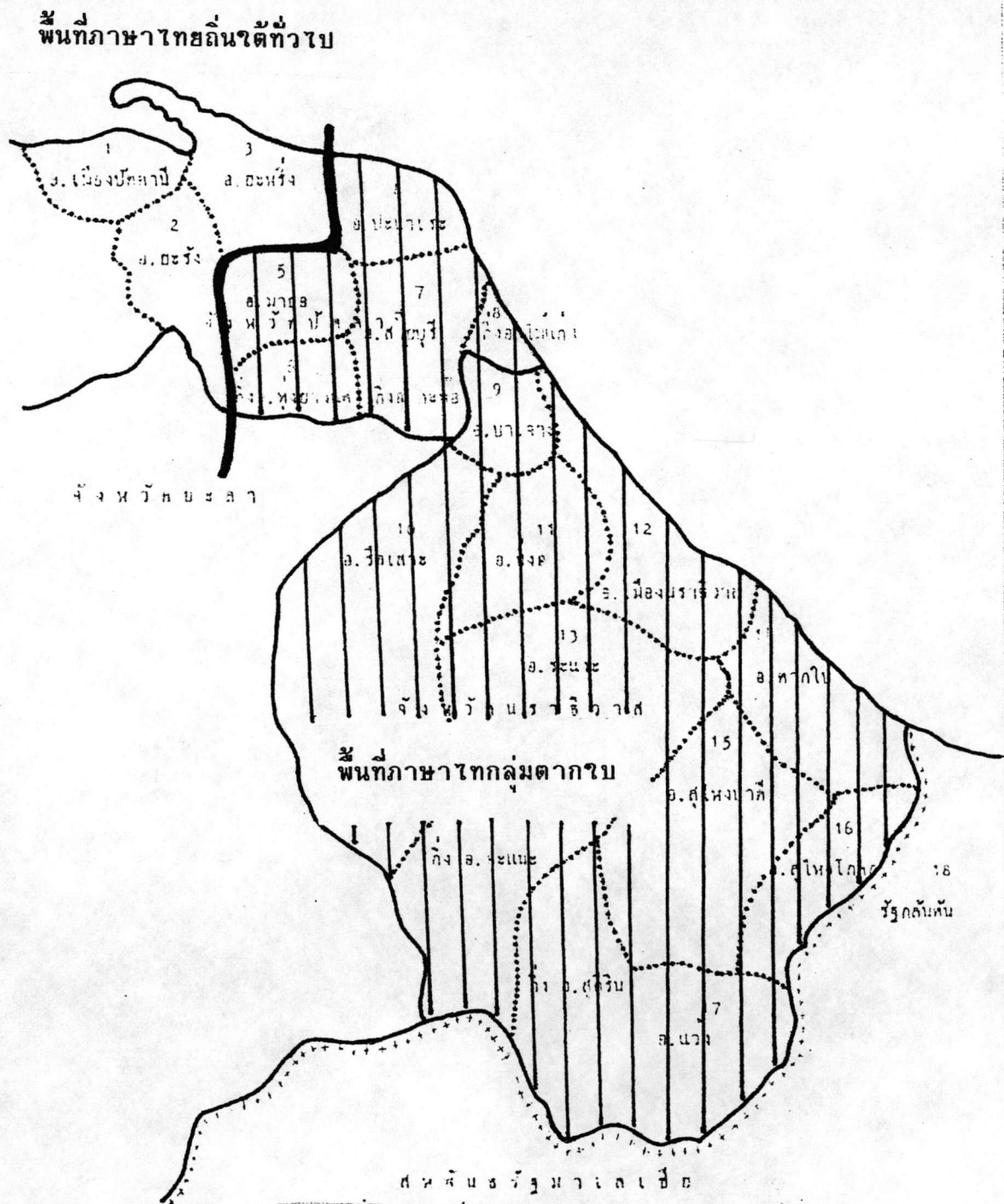
1. แม้ว่างานวิจัย เรื่อง "แผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส" นี้ มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกันกับงานวิจัย เรื่อง "แผนที่ภาษาในประเทศไทย" ของ เจอร์รี่ เกย์นี่ และ ชีระพันธ์ ล.ทองคำ ในแง่ที่ว่า งานวิจัยทั้งสองมุ่งศึกษาพื้นที่การใช้ภาษาของภาษาซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษาที่แตกต่างกัน ก็ตาม แต่วิธีการดำเนินการวิจัยของงานวิจัยทั้งสองก็แตกต่างกันในแง่ที่ว่า งานวิจัย เรื่อง "แผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส" นี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลลักษณะทางภาษา คือ ข้อมูลคำศัพท์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อหาผลสรุป แล้วจึงเสนอผลสรุปในรูปของแผนที่ภาษา ในขณะที่งานวิจัย เรื่อง "แผนที่ภาษาในประเทศไทย" มิได้ใช้วิธีการดังกล่าว แต่ใช้การสอบถามชื่อภาษาและบริเวณที่ใช้ภาษาเหล่านั้นจาก นายอำเภอ พัฒนาการจังหวัด และมีชชนนารี ซึ่งถ้าหากงานวิจัยนี้ใช้วิธีการเช่นนั้น ผู้วิจัยคิดว่า จะเกิดปัญหาในเรื่องความสับสนของชื่อภาษาไทยถิ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากแม้ในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส จะมีภาษาไทยถิ่นที่ใช้พูดกันอยู่เพียง 2 ภาษา คือ ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปกับภาษาตากใบก็ตาม แต่จากการสอบถามชื่อภาษา ผู้พูดภาษาเหล่านั้นกลับไม่เรียกภาษาของตนว่าภาษาไทยถิ่นใต้ หรือ ภาษาตากใบ แต่กลับเรียกชื่อภาษาตามชื่อท้องถิ่นของตน เช่น ภาษาไทยถิ่นปะนาเระ ภาษาไทยถิ่นสายบุรี เป็นต้น ดังนั้นหากใช้วิธีการสอบถามชื่อภาษาแบบงานวิจัยเรื่อง "แผนที่ภาษาในประเทศไทย" ก็จะทำให้ได้ข้อมูลเป็นชื่อภาษาอันหลากหลาย ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้เลย เนื่องจากชื่อที่หลากหลายเหล่านั้นแท้จริงก็เป็นเพียงภาษาไทยถิ่นเดียวกัน

2. เมื่อนำผลการกระจายศัพท์ภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และ ภาษาตากใบ ในระดับตำบล (18 ตำบล) จากงานวิจัยนี้ไปเปรียบเทียบกับผลการกระจายศัพท์ภาษาไทยถิ่น 2 ถิ่นในระดับอำเภอ (18 อำเภอ) จากงานวิจัย เรื่อง "การจำแนกภาษารดยใช้คำศัพท์เป็นเกณฑ์ : ภาษากลุ่มตากใบ" ของ วิจิตร ศรีสุวิธานนท์ เมื่อปี พ.ศ. 2528 (วิจิตร : 2528) แล้วพบว่าผลการวิจัยทั้งสองนั้น แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ในงานวิจัยนี้จะแบ่งพื้นที่ภาษาในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส ออกเป็น 7 พื้นที่ คือ พื้นที่ภาษามลายูถิ่น พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป พื้นที่ภาษาตากใบ พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปกับภาษาตากใบ พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาตากใบ พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปและภาษาตากใบ ในขณะที่ผลการวิจัย

ของวิจิตร (2528) ซึ่งไม่ศึกษาภาษามลายูถิ่นนั้น จะแบ่งพื้นที่ภาษาในจังหวัดปัตตานี และนราธิวาสออกเป็น 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และพื้นที่ภาษาไทกลุ่มตากใบเท่านั้น

ความแตกต่างของผลการวิจัยนี้ คงจะเนื่องมาจากวิจิตรฯ นั้น ไม่ศึกษาภาษามลายูถิ่น แต่มุ่งศึกษาเฉพาะภาษาไทยถิ่นเพียงอย่างเดียว และ กำหนดจุดเก็บข้อมูลแบบกว้าง ๆ คือ ในระดับอำเภอโดยเลือกตำบลหนึ่งเพียงตำบลเดียวในแต่ละอำเภอที่มีคนไทยพุทธที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบหรือคล้ายคลึงกัน อาศัยย่อนหาแน่นกว่าตำบลอื่น ๆ ดังนั้นเขาจึงมิได้คำนึงถึงเรื่องของจำนวนประชากรที่ใช้ภาษาไทยถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปหรือภาษาไทยถิ่นตากใบในแต่ละอำเภอก็ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด ในขณะที่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทั้งภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปและภาษาไทยถิ่นตากใบ โดยกำหนดจุดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องสอบถามข้อมูลทางด้านประชากรจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลจากอาจารย์ใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อมูลจากที่ว่าการอำเภอ และ กิ่งอำเภอศึกษาธิการอำเภอและกำนันตำบลต่าง ๆ ในอำเภอ เพื่อนำมาประกอบในการตัดสินใจการใช้ภาษาของแต่ละตำบลก่อนที่จะกำหนดพื้นที่ภาษา ดังนั้นหากในบางอำเภอ เช่น อำเภอบาเจาะ อำเภอเย็งอ ฯลฯ ที่มีประชากรส่วนใหญ่ในแต่ละตำบลเป็นชาวไทยมุสลิมมากกว่าร้อยละ 70 โดยในตำบลเหล่านั้นแทบจะไม่มีชาวไทยพุทธที่ใช้ภาษาไทยถิ่นอาศัยอยู่เลย ผู้วิจัยก็จะตัดสินใจให้อำเภอนั้น ๆ เป็นพื้นที่ภาษามลายูถิ่นภาษาเดียวตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น (ดูเกณฑ์การตัดสินใจการใช้ภาษาของแต่ละตำบล ในบทที่ 5) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางประชากรศาสตร์และภูมิศาสตร์ประชากร

ภาพที่ 55 แผนที่แสดงเส้นแบ่งเขตภาษาไทกลุ่มตากใบกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป
ของวิจิตร (2528)

ตัดแปลงจากวิจิตร (2528)

3. นักภาษาศาสตร์บางท่าน อาทิเช่น วิจิตร (2523) เชื่อว่าภาษาไทยถิ่นตากใบ มีความสัมพันธ์กับภาษาในตระกูลมอญ-เขมร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับภาษาเขมร เนื่องจากภาษาไทยถิ่นตากใบมีการนำคำราชาศัพท์ที่เป็นคำยืมจากภาษาเขมรมาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่หลายคำ เช่น สรง เสวย เป็นต้น และยังมีโครงสร้างคำที่เป็นคำ 2 พยางค์ ซึ่งมีพยางค์หน้าคล้ายกับอุปสรรค (prefix) ในภาษาเขมรด้วย ซึ่งแตกต่างจากภาษาในตระกูลไท ซึ่งมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด (isolating language) และมีโครงสร้างคำเป็นคำพยางค์เดี่ยว ดังนั้นนักภาษาศาสตร์เหล่านี้จึงสันนิษฐานว่าภาษาไทยถิ่นตากใบ อาจมีความสัมพันธ์กับภาษาในตระกูลมอญ-เขมร ประการใดประการหนึ่ง แต่สำหรับผู้วิจัยนี้ คิดว่าการที่ภาษาไทยถิ่นตากใบมีลักษณะโครงสร้างคำเป็นคำ 2 พยางค์ และมีพยางค์หน้าคล้ายหน่วยคำอุปสรรค (prefix) น่าจะเนื่องมาจากภาษาไทยถิ่นตากใบได้รับอิทธิพลในเรื่องการใช้หน่วยคำอุปสรรค หรือหน่วยคำบุพบท จากภาษามลายูถิ่นซึ่งมีพื้นที่ภาษาติดต่อกัน โดยหน่วยคำอุปสรรคและหน่วยคำบุพบทในภาษามลายูถิ่น ซึ่งภาษาไทยถิ่นตากใบนำมาใช้ เช่น หน่วยคำอุปสรรค bu-, mu-, tu-, pu-, su- และ หน่วยคำบุพบท ku- เป็นต้น

ตามความคิดของผู้วิจัย ซึ่งตรงกับวิจิตร (2528) คิดว่าภาษาไทยถิ่นตากใบน่าจะสัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่นเหนือ หรือ ภาษาตระกูลไท ซึ่งพูดอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทยมากกว่าเนื่องจากภาษาไทยถิ่นตากใบมีการใช้ศัพท์จำนวนหนึ่ง ซึ่งตรงกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ อาทิเช่น บล้า (โคนต้นไม้) แวน (กระเจ๊กเงา) เยีย (ท่า) ลักหลาย (หนวกหู) เป็นต้น ซึ่งนอกจากเรื่องของศัพท์แล้ว ภาษาไทยถิ่นตากใบยังมีความคล้ายคลึงกับภาษาตระกูลไท ซึ่งพูดอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ในเรื่องของระบบเสียงวรรณยุกต์ด้วย ดังนั้นนักภาษาศาสตร์บางท่าน อาทิ Strecker ได้จัดให้ภาษาไทยถิ่นตากใบอยู่ในกลุ่มภาษาล้านนา เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของระบบเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันภาษาไทยถิ่นตากใบอาจมีลักษณะร่วมทางเสียงวรรณยุกต์กับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปบ้างก็ตาม แต่เขาเชื่อว่าหากสืบสร้างกลับไปในอดีตจะพบว่า ภาษาไทยถิ่นตากใบอยู่ในกลุ่มภาษาล้านนาอย่างแน่นอน โดยเขาจัดให้ภาษาไทยถิ่นตากใบอยู่ในกลุ่มเดียวกับ "ภาษาลาวเงี้ยว" ซึ่งตรงกับที่ William J. Gedney จัดให้ภาษาไทยถิ่นตากใบอยู่ในกลุ่มเดียวกับ "ภาษาถิ่นชาน" หรือภาษาไทยใหญ่ ซึ่งทางเหนือเรียกว่า ภาษาเงี้ยว

4. สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินการวิจัยนี้ล่าช้าไปมาก ก็เนื่องมาจากผู้วิจัยต้องเสียเวลาไปในการศึกษาระบบเสียงภาษาต่าง ๆ อย่างละเอียด

เพื่อนำความรู้ที่ได้มากำหนดหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ศัพท์ภาษาต่าง ๆ ก่อนที่จะนำผลการตัดสินศัพท์และรูปแบบของศัพท์ไปแสดงการกระจายในแผนที่ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าการสำรวจภาษาเพื่อจัดทำแผนที่ภาษาในครั้งต่อ ๆ ไป ผู้ที่ทำวิจัยไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ศัพท์ก็ได้ เนื่องจากการทำแผนที่ภาษานั้นเป็นการสำรวจภาษา (language) ซึ่งศัพท์แต่ละศัพท์ในงานวิจัยด้านแผนที่ภาษา จะเป็นศัพท์ของแต่ละภาษาอยู่แล้ว จึงสามารถนำมาแสดงการกระจายในแผนที่ได้เลย ไม่จำเป็นต้องตัดสินศัพท์และรูปแบบของศัพท์ก่อน ซึ่งจะทำให้เสียเวลาอย่างมาก ภายหากตัดขั้นตอนการวิเคราะห์ศัพท์ออกไป แล้วนำศัพท์ภาษาต่าง ๆ ที่ได้มาแสดงการกระจายในแผนที่เลย จะทำให้ประหยัดเวลาขึ้นอีกมาก

5. ในการดำเนินการวิจัยทางแผนที่ภาษา ภูมิศาสตร์ภาษาหรือภูมิศาสตร์คำศัพท์ในครั้งต่อไป ผู้ที่ทำวิจัยควรคัดเลือกจริงเรียงที่เป็นจุดเก็บข้อมูล ตำบลละ 2 จุด แล้วส่งแบบสอบถามไปพร้อมกันทั้ง 2 จุด ดังเช่นงานวิจัยของสุนีย์พร เลิศกุลทานนท์ (2534) ทั้งนี้เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาในการส่งแบบสอบถามเป็นครั้งที่ 2 อีก หากจุดใดจุดหนึ่งไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา

6. ในจำนวนศัพท์ภาษามลายูถิ่นที่ใช้แทนหน่วยอรรถ 50 หน่วยอรรถ นั้น ผู้วิจัยพบว่า มีบางศัพท์ที่น่าจะเป็นคำยืมมาจากภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งมีทั้งคำยืมแบบทับศัพท์และคำยืมแบบแปล เช่น

คำยืมแบบทับศัพท์ เช่น

หน่วยอรรถ

บ่อย ๆ

ศัพท์ภาษามลายูถิ่น

ชอมอ, ชุมอ

ศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ

เสมอ ๆ

คำยืมแบบแปล เช่น

หน่วยอรรถ

พริกชี้หนู

ศัพท์ภาษามลายูถิ่น

ลาตอ ตายี ติกูยี่
(พริก+ ชี+ หนู)

ศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ

พริกชี้หนู

7. ในบางตำบลที่ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดนราธิวาส ซึ่งตามสมมติฐานว่าน่าจะเป็นบริเวณที่ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ นั้น จากผลการวิจัยพบว่ามีอยู่ 2 ตำบล คือ ตำบลตันหยงมีส อำเภอระแงะ และ ตำบลสุโหงจก-ลก อำเภอสุโหงจก-ลก ซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ แต่ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปแทน ทั้งนี้เนื่องจาก 2 ตำบลนี้เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ และเป็นศูนย์กลางการค้าขาย ทำให้คนในพื้นที่เหล่านี้ มีโอกาสมากที่จะติดต่อบทบาทสมาคมกับผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปที่มาจากท้องถิ่นอื่น ๆ ทำให้ได้รับอิทธิพลทางด้านภาษาจากคนเหล่านั้น

8. ชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส ซึ่งใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง (ภาษาไทยกรุงเทพฯ) เป็นภาษาที่สอง (ยกเว้นบางพื้นที่ในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ชาวไทยมุสลิมอาจใช้ภาษาไทยถิ่นตากใบ หรือที่เรียกว่าภาษาเจ๊ะเห เป็นภาษาที่สอง) และมีจำนวนมากที่ไม่สามารถใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีการศึกษาการยืมคำแบบแปล ระหว่างภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นตากใบ และภาษาไทยกรุงเทพฯ เพราะงานวิจัยนี้พบว่ามีคำยืมประเภทนี้อยู่จำนวนมากหนึ่ง
2. ควรมีการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์สังคม ในเรื่องของภาวะหลายภาษา ในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและนราธิวาส
3. ควรจะมีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นตากใบนั้นอพยพมาจากบริเวณใด (ไม่น่าจะมีถิ่นฐานเดิมอยู่ในภาคใต้) และอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ตั้งแต่เมื่อใด